

Posudok na dizertačnú prácu

Mgr. Lukáše Cvrčka

Jozef Lenárt a jeho doba

Biografie osobností komunistického režimu sú lákavou témou pre doktorandov. Ide však o omnoho náročnejšiu látku na spracovanie ako problémovo postavené témy. Je potrebné nielen pochopiť zmýšľanie a povahu politika, ale aj zorientovať sa v jeho verejných prejavoch, ktoré boli väčšinou plné fráz. Nevraviac o tom, že niektorí funkcionári KSC, či KSS dodnes nemajú sprístupnené svoje osobné fondy v archívoch. Ak ich aj majú, ich osobné názory nie je možné na základe nich rekonštruovať z dôvodu zahltenia materiálov rôznymi podkladovými správami, uzneseniami a absenciou vlastných vyjadrení politikov.

Do takéhoto typu dizertačnej práce sa pustil Mgr. Lukáš Cvrček. Už v diplomovej práci sa zameral na Jozefa Lenárta, teraz v práci pokračoval a pokúsil sa napísať dizertačnú prácu o Lenártovi. Tomu v porovnaní s inými predstaviteľmi režimu historiografia doposiaľ takmer nevenovala pozornosť. A pritom pôsobil vo vrcholných straníckych a štátnych funkciách viac ako tridsať rokov. Lenárt bol zaujímavou politickou osobnosťou. Napriek tomu, že vo vrcholnej politike bol dlho, nikdy nebol na jej vrchole. Udržal sa vo vysokých funkciách za Novotného, za Dubčeka i počas normalizácie. Práve to sa snažil dizertant vysvetliť.

Autor dizertačnej práce zvolil jednoduchú priamočiaru chronologickú štruktúru práce. Z trinástich kapitol sú niektoré ťažiskové, niektoré len náčrtové. Lukáš Cvrček mohol štruktúru lepšie premyslieť, oddeliť súkromný život Lenárta od politického a v druhom menovanom sa zamerať len dôležité etapy kariéry. Pri zvolenej štruktúre práce a jej názve ide len náčrt Lenárta jeho doby. Na druhej strane v tých kapitolách, kde šiel hlbšie, ide o vynikajúce čiastkové štúdie k problematike. Medzi také patrí stať o Lenártovi u Baťu. Cvrček premyslel, vyhľadal a spracoval také súvislosti vývoja Lenártovej osobnosti, ktoré sú nevyhnutné pre jeho celkovú charakteristiku. Rovnako mimoriadne prínosné sú dve kapitoly o Lenártovi ako premiérovi. Cvrček sa zorientoval v hospodárskej problematike a reforme a jasne definoval Lenártov podiel na úprave ekonomiky. Výraz „zorientoval sa“ je na mieste, lebo Lenártova vláda mala takmer tridsať členov, zasadala každý týždeň po dobu štyri a pol roka a chrlila veľké množstvo uznesení. Napriek tomu z toho autor dokázal vyvodiť adekvátne a prínosné závery.

Čo sa týka využitých prameňov, autor prikladal prílišnú váhu rozhovoru s Lenártovým synovcom Miroslavom Hradilom. Rozhovory, ktoré som aj ja sám uskutočnil (s bratom Miroslava Pavlom a inými), je potrebné brať s rezervou. Obaja bratia Hradilovci boli jednak od Lenárta výrazne mladší, jednak sú ovplyvnení rodinnou príslušnosťou

a spolupatričnosťou a jednak niektoré veci vysvetľujú z dnešného hľadiska. Samozrejme je možné tieto rozhovory v dizertačnej práci použiť, ale je potrebné ich porovnať s inými prameňmi, čo nie je vždy možné. Autor taktiež miestami pri komentovaní Lenártovej politickej dráhy sklza k samozrejším skutočnostiam, ktoré čitateľovi dizertačnej práce sú už dávno známe, napríklad prečo sa Barnabitská komisia volá Barnabitská, na akej adrese sídlil Ústredný výbor KSČ, čo bola dekulácia funkcií a podobne. Absolútne nevhodná je potom poznámka 108, v ktorej autor vyjadruje svoj názor na súčasné politické problémy. Do dizertačnej práce to nepatrí a mal si to odpustiť.

K marginálnym záležitostiam je nutné poznamenať, že Lenártov osobný pomocník nebol Ján Stískal, ale Ladislav Stískal (s. 33), na liečení bol Lenárt na jeseň 1968, nie 1969 (s. 136). K Lenártovi a miestam jeho života vyšli dve solídne obecné monografie Svitú a Liptovskej Porúbky, ku ktorým sa autor zatiaľ nedostal. Lukáš Cvrček podrobil analýze aj také aspekty Lenártovej osobnosti, ako sú bytová otázka, či nakladanie s financiami. Výstižne Lenárta charakterizoval ako pragmatika so sklonom k prísnemu dodržiavaniu straníckej disciplíny. Úplatky nebral, na stavbu vlastného domu si požičal v banke a navyše materiálne podporoval všetky trojčatá narodené v republike.

Cvrčkova charakteristika Lenárta je triezva, vecná, využívajúca doposiaľ dostupné zdroje. V istých etapách je u Lenárta ťažké určiť hranicu medzi osobnou nerozhodnosťou a slepým dodržiavaním straníckej disciplíny, autor však ponúka adekvátne vysvetlenie. Taktiež pri udalostiach, kde by sme Lenárta nehľadali, Cvrček prináša zaujímavé analýzy Lenártovej zainteresovanosti v problematike (napríklad 21. august 1969).

Autor dizertačnej práce spĺňa požiadavky štandardne kladené na tento typ práce. Využil všetky dostupné pramene, podrobil ich kritike a analýze a predložil prínosnú prácu. Z uvedených dôvodov prácu odporúčam na obhajobu s klasifikáciou „prospel.“

Vo Svidníku 04. 06. 2015

PhDr. Richard Pavlovič, PhD.